

31.3.2020

לכבוד	לכבוד
מר גלעד ארדן השר לבטחון פנים	עו"ד אביחי מנדלבלית
השר לבטחון פנים	היועץ המשפטי לממשלה
sar@mops.gov.il	בפקס: 02-6467001

שלום רב,

**הנדון: תזכיר חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) (תיקון מס' 6)
(קבלת נתוני מיקום לצורך פיקוח על קיום הוראת הבידוד), התש"ף 2020**

הריני לפנות אליך בזאת בבקשה להורות על אי קידום הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת) (תיקון מס' 6) (קבלת נתוני מיקום לצורך פיקוח על קיום הוראת הבידוד), התש"ף 2020 (להלן: "הצעת החוק") בהיותה פוגעת בזכויות היסוד לכבוד, לפרטיות ולהליך הוגן בפלילים ובאופן לא מידתי.

1. בשבוע שעבר פרסם משרד המשפטים את הצעת החוק דנן אשר אמורה להחליף את תקנות שעת חירום (נתוני מיקום), התש"ף - 2020. אמנם התכלית של שמירה על בריאות הציבור והאזרחים הינה תכלית לגיטימית וראויה, אך האמצעי אשר אומץ בהצעת החוק הינו גורף, קיצוני ואיננו עומד במבחן המידתיות.

2. הצעת החוק מבקשת להעניק סמכויות רחבות ביותר לאסוף מידע פרטי על אזרחים ותושבים ללא פיקוח וללא צו בית משפט, תוך כדי קביעת הגדרות רחבות ביותר ומתן שיקול דעת כמעט מוחלט לפקידי ממשל, ללא יידוע האזרחים או התושבים אודות הבקשה לאסוף לגביהם מידע ותוך כדי הסמכה לשמירת המידע לתקופה ארוכה מהנדרש לתכלית ההצעה.

3. מדובר בתיקונים מוצעים לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת), תשס"ח - 2007 (להלן: "החוק") ומסמיכים "קצין מוסמך", לפי בקשת שוטר וללא צו של בית משפט, להפעיל סמכויות על פי החוק ולהתיר קבלת נתוני מיקום ממאגר מידע של בעל רישיון בזק - (מי שקיבל רישיון כללי או מיוחד לביצוע פעולות בזק ולמתן שירותי בזק, לרבות מי שפועל מכוח היתר כללי לפי חוק התקשורת ומי שקיבל רישיון לפי פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], התשל"ב-1972).

4. סמכות הקצין לבקש מידע על פי הצעת החוק נועדה לאפשר קבלת נתוני מיקום של "אדם החייב בבידוד" - אדם החייב לשהות בבידוד בית לפי סעיף 2 או 2ב לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020. סעיף 1 לצו האמור מגדיר "אדם המצוי

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

חיפה 31090, ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140

חיפה 31090, ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org

<http://www.adalah.org>

בבידוד" כ- : א. "חוזר" - מי שהגיע לישראל מחוצה לה, למעט מי שהגיע מהגדה המערבית או מחבל עזה ולא היה במדינה אחרת במהלך 14 הימים האחרונים שלפני הגעתו לישראל; ב. מי שהיה במגע הדוק עם חולה; ג. מי שרופא קבע לגביו כי היה במגע הדוק עם חולה ב-14 הימים האחרונים. הצו מגדיר "מגע הדוק" - כל אחד מאלה: (א) חשיפה במוסד רפואי לחולה, ובכלל זה כל אלה: טיפול ישיר בחולה, עבודה יחד עם עובדי בריאות שחלו, ביקור חולה או שהייה בחדר עם חולה והכול אם בוצעו בלא מיגוון לפי הנחיות משרד הבריאות; (ב) עבודה בסמוך לחולה או שהייה בכיתה עם חולה; (ג) נסיעה עם חולה בכל אמצעי תחבורה ובמרחק של עד שני מושבים ממקום מושב החולה; (ד) בני ביתו של חולה; (ה) כל מגע קרוב עם חולה שמעלה חשש להידבקו (סעיף 1 לצו).

5. ההגדרות הנ"ל הינן רחבות ביותר ויכולות לכלול אלפי ואף עשרות אלפי, אם לא יותר, אזרחים ותושבים שבמרביתם אף אינם חולים מאומתים ואינם מודעים להיותם חייבים בבידוד.

6. כאמור, הסמכויות הדרסטיות על פי הצעת החוק יופעלו ללא צורך בצו בית משפט, ללא פיקוח ולפי שיקול דעתו הרחב של "הקצין המוסמך". אמנם קיימת חובת דווח אחת לשלושה ימים מטעם אגף חקירות במשטרה ליועץ המשפטי לממשלה, אך חובת דווח זו אינה עולה לכדי פיקוח. הצעת החוק אף לא קובעת מיהו "קצין מוסמך", כיצד הוא ממונה ועל ידי מי.

7. יתירה מכך וכאמור, המידע הטכנולוגי המופק הינו לדרישת שוטר כאשר לא נקבעה מסגרת להפעלת סמכויותיהם של השוטרים בעניין. כגון, מהו מנגנון קבלת ההחלטה לבקש מידע, מהו מקור הנתונים בבסיס בקשת שוטר לבקש את המידע הטכנולוגי וכד'. בהעדר מסגרת להפעלת שיקול דעתו של שוטר לבקש מידע מ"קצין מוסמך" ובהעדר פיקוח כלשהו על מנגנון זה, ניתן שיקול דעת רחב יותר הן לשוטרים והן ל"קצין המוסמך" ללא מסגרת מנחה, מגבילה ומפקחת.

8. נוסף, כי הצעת החוק אף לא קובעת מנגנון יידוע לאזרח או התושב אודותיו מופק המידע, לא בטרם הפקתו, או המהלך הפקתו ואף לא אחרי. דבר זה מונע מהאזרח או התושב להתנגד ולהפקת המידע ולדאוג למחיקתי לאחר מעשה.

9. הצעת החוק קובעת, כי "נתוני מיקום לפי סעיף זה יימחקו בהקדם אפשרי ולכל המאוחר עד 90 ימים לאחר תום תקופת תוקפו של חוק זה, למעט נתוני מיקום שעשויים לשמש בהליך פלילי; על אף האמור, נתוני מיקום מתאימים יימחקו לכל המאוחר עד 14 ימים לאחר קבלתם." תקופות זמן אלה לשמירת המידע הינן ארוכות ביותר ומעבר לזמן הדרוש לצורך תכליתה של הצעת החוק.

10. בנוסף, שמירת המידע לצורך 'הליך פלילי' פוגעת היא בזכות להליך הוגן ובכך שהיא פותחת פתח לאיסוף ושמירת ראיות שישמשו בהליכים פליליים שונים. שמירת המידע בהקשר הזה אינה מתיישבת עם תכלית החוק המוצע - שמירה על בריאות הציבור ומאבק בהתפשטות מגפת הקורונה - ומהותן של הסמכויות הפיקוחיות המוענקות במסגרתו ואשר מופעלות בהעדר חשד לפלילים.

11. הענקת סמכויות לרשויות המנהל לאסוף מידע אודות מיקומם של אזרחים ותושבים על פי הצעת החוק הנדונה מובילה לפגיעה חמורה ביותר בזכותם לכבוד. יש בהליך האמור כדי פלישה לחייהם הפרטיים של חולים וציבור גדול ביותר של אזרחים. הוא נוהג במבודדים בדרך לא שגרתית ולא אופיינית לטיפול ומעקב רפואי בהם. הוא מציג ציבור המבודדים והחולים כציבור שהוא נושא למעקב וכחשודים, בניגוד קיצוני לחוק זכויות החולה, התשנ"ו - 1996. לפיכך, הפגיעה הנ"ל מגיעה לדרגה

של השפלה ולפגיעה באוטונומיה הבסיסית והאישית של הפרט. על כן מדובר בפגיעה בגרעין של כבוד האדם. (לזכות לכבוד ראו: בג"ץ 07/6824 ד"ר עאדל מנאע נ' רשות המיסים (2010)).

12. בנוסף, מעקב ואיסוף מידע כגון דא פוגעים קשות בזכותו החוקתית של האדם לפרטיותו המעוגנת בסעיף (א7) לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ומוגדרת כעוולה אזרחית וכעבירה על פי חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981. הסמכויות המוענקות על פי ההצעה מפשפשות ועוקבות אחרי תנועתו ומיקומו של האדם. פרטים על חייו האישיים של האזרח והתנהלותו היומיומית במרחבו הפרטי והאינטימי נמצאים במעקב ונאספים. (ראו: ע"א 11/8954 פלוני נ' פלונית, פ"ד סו(3) 691 (2014); בג"ץ 08/3809 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל (2012); עע"מ 07/398 התנועה לחופש המידע נ' מדינת ישראל, פ"ד סג(1) (2008) עבודה ע"ע 08/90 ענבר נ' מדינת ישראל (2011)).

13. הצעת החוק הנדונה בחרה באמצעי הקשה ביותר בו עוקבים אחר מיקומם של אזרחים ותושבים, תוך כדי הענקת סמכויות מנהליות רחבות ביותר וללא פיקוח שיפוטי. מה גם שההגדרות הרחבות והעמימות במונחים שבהצעת החוק פותחת פתח ליחס גורף וקיצוני ביותר. גם עניין סודיות המידע והשמירה עליו לפי הצעת החוק הינו בעייתי ופוגעני ביותר.

14. הדברים הנ"ל מקבלים משנה תוקף לאור המגבלות הרחבות ביותר אשר הטילה הממשלה על תנועתם את אזרחי ותושבי המדינה בכלל. הלכה למעשה מוטל כיום מעין סגר על כלל האזרחים והתושבים באמצעות תקנות שעת חירום והוראות רבות המגבילות את היציאה מהבתים והמגע החברתי בין האנשים, לרבות הגבלת ההגעה אל מקומות עבודה. אכיפתן של הגבלות אלו, מייתרת באופן משמעותי את המעקב נשוא הצעת החוק דנן. ובמאזן בין התועלת לנזק יוצא כי התועלת השולית, אם בכלל, העולה מתכלית הצעת החקיקה אינה עולה על הנזק האדיר שהיא מייצרת.

15. בהקשר הזה נזכיר, כי במסגרת עתירתנו (בג"ץ 20/2141 עדאלה נ' ראש הממשלה שאוחד עם בג"ץ 20/2901 עו"ד שחר בן מאיר נ' הכנסת ובג"ץ 20/2135 האגודה לזכויות האזרח נ' ראש הממשלה (תלוי ועומד)) כנגד תקנות שעת חירום (נתוני מיקום), התש"ף – 2020 - אותן מבקש תזכיר החוק להחליף - ותקנות שעת חירום (הסמכת שירות הביטחון הכללי לסייע במאמץ הלאומי לצמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש) התש"ף – 2020, העיר בית המשפט העליון, כי "ככל שתתקבל החלטה בדבר הטלת סגר כללי לפני יום שלישי, 24.3.2020, ניתן יהיה אז לשוב ולבחון את הצורך בהפעלת הסמכויות על פי תקנות השב"כ [...]" (החלטת בית המשפט מיום 19.3.2020). הגיונם של הדברים נכון גם לעניין הצעת החוק הנדונה.

לאור כל האמור לעיל, אבקשך לפעול לאי קידומה של הצעת החוק דנן.

בכבוד רב,
סוהאד בשארה, עו"ד
suhad@adalah.org